

A. Gričnik je prispeval še prikaz Pohorja na nekaterih starejših zemljevidih (Vischer 1678, jožefinski vojaški zemljevid iz obdobja 1763–1787, franciscejski kataster 1824, P. Kozler 1953, C. Hiltl 1893, S. Dimnik 1924, R. Badjura 1924, M. Verk 1954 itd.). Sledi pregled pomembnejše literature o Pohorju ter Slovar posodobitev, uskladitev ter pojasnil (str. 481–504). Na koncu so krajši povzetki v slovenščini, nemščini in angleščini. Celotno besedilo je jezikovno pregledala A. Belšak, prevod v nemščino je pregledal E. Jeler, v angleščino pa K. Filipič in A. Marinko. Knjiga, ki jo je oblikoval G. Seme, je opremljena z 52 dokumentarnimi fotografijami, 10 skicami in 13 risbami, 5 zemljevidi, tremi tločrti ter tremi naslovnici Koprivnikovih knjig in prikazoma njegovega rokopisa. Delo je natisnila Grafika Gracer d.o.o. v Celju.

A. Gričnik nam je s svojo najnovejšo knjigo osvetlil lik in podobo prof. Janeza Koprivnika, ki je s svojim dragocenim delom zaznamoval razvoj šolstva na slovenskem Štajerskem. Med drugim nam knjiga ponuja vpogled v prizadevanja posameznih razumnikov, ki so s svojim delom bogatili slovensko strokovno izrazje in prispevali k vsestranski uveljavitvi slovenskega jezika.

Obiskovalci Pohorja in gorniki se bomo radi vračali na strani Gričnikovega dela, s katerih nam s kleno besedo, jasnimi mislimi in nazornimi predstavami govori in nas navdušuje naravoslovec Janez Koprivnik.

Milan Natek

Vzponi na gore z naboji duha

Lično opremljena knjiga **Toneta Strojina** »Poti skozi lepote«, ki jo je izdala Družina, obsega 232 strani besedila, vmes pa je 31 barvnih posnetkov. V prvi skupini fotografij so posnetki Triglavskega pogorja, škoftjeloški in koroški razgledi, v drugi skupini so posnetki z Matterhorna, Korzike, iz Mehike, s Kanarskega otočja, Islandije in Grenlan-

dije, v tretji skupini pa so posnetki z Durmitorja, Dugega otoka, iz Grčije, z Malega Lošinja in Bijeje stene. Osrednji del knjige obsega 6 poglavij. Pred osrednjim delom sta dva krajša zapisa, napisana kot nekaj prolog; na koncu sta spet krajša teksta, mišljena kot nekaj epiloga; vsebinsko se med seboj dopolnjujeta. Prva tri poglavja osrednjega dela imajo naslove Majhni griči – mostovi k velikim lepotam, Po tujih gorah z domačimi planinami v srcu in Po zemljinah sveta. Ta tri poglavja obsegajo 25 tur (9 po domačih gorah, 13 po evropskih, 3 po patagonskih Andih, Grenlandiji in Islandiji). V naslednjih treh poglavjih – Kjer dom je moj, Pogovori s skalami, vetrovi in morjem, Portreti, razgledi in presoje – je 31 potopisnih enot.

Največ stvarnih opisov je v prvih treh poglavjih osrednjega dela, nekoliko manj v naslednjih treh poglavjih, v prologu in epilogu pa prevladujejo razmišljanja o gorništvu, o kulturi v gorah, o etiki odnosov do narave, gorá, rož, do drugih ljubiteljev gorá, o znanih gornikih-vzornikih in podobno. V epilogu z vso naklonjenostjo oriše dogodke do posvečevanju nove Marijine kapelice na Kredarici, o novih zvonovih, svetostno ubrani množici, ki se je teh dogodkov udeležila.

V epilogu je eden izmed zapisov naslovljen Prišel, videl, razumel – zapisal. Vendar pa so le utrinki nastajali sproti, knjiga razmišljanj je nastajala ob orumenelih drobnih zapisih v starih dnevnikih. Šele čas stori, da vsaka misel in vsaka beseda svoje pravo mesto najde ter tako nastane čudežna vezena dragocenih misli. »Čim bolj se čas odmika,« je avtor zapisal nekje, »globlje je presejana vsebina in samo gorsko zlato se zrcali na rešetkah časa.« Od tod nenehno prehajanje iz stvarnih opisov v refleksijo, nenehno hitenje iz pripovednega sloga v poetičen, iz nezaznamovanega besednega reda v zaznamovanega, iz stvarnega v simbolično in metaforično, iz tvarnega v duhovno.

V katero koli stran se že zalistamo, slednja nas prepriča o temeljni naravnosti gornikovega peresa:

refleksija na grebenih gorá, na snežnikih Grossglocknerja, na švicarskem Breithornu, na belih strminah Mont Blanca, v Pirenejih, Visokih Tatrah, v italijanskih Dolomitih, na ognjeniku Etna, na gorah grškega otočja in celine, na srednjeameriških ugaslih ognjenikih, na Korziki, Sardiniji, Siciliji in Kreti, na eksotični Kapadokiji, ob gorskih jezerih, potokih, slapovih.

Iskal je lepote, tišine, samote – zatrjuje. Iskal je, kar je potreboval, kar bi odmevali vsi registri v njem. Ko zapisuje, ne gre le za opis, temveč za »kakšno dobro misel«, ki jih gora zaneti v duši in srcu, ali pa prebudi spomin iz prebrane knjige. Denimo **Balzaca**: »Ljubezen do narave je edina, ki ne vara človeškega pričakovanja!« Hoja na vrhove je tudi simbol za življenje, za vzpon navzgor, za pota kvišku. Škrlatica ni samo visočina, je hkrati »podoba z drugega planeta... bela, ponosna, oddaljena pod zvezdami«. Vsa pogorja vabijo gornika: »Poslušaj in občuduj tišino!« Prehrojene poti med osamelimi kočami v gorah vabijo ljudi k medsebojni povezanosti. »Med kočami v belem so spredene tazi. Da bi bile le tako globoke vezi tudi v človeškem življenju.« Gorništvu je bolj »zadeva duha, morale in samozavedanja kot pa zmožnost mišic«, je »plezanje navznoter, v sebe, v svojo duhovnost«, pospešuje našo notranjo rast, plemeniti našo »srčno kulturo«.

To so le drobni razgledi po knjigi, izbrani, strnjeni, a dovolj zgovorni.

Jože Zadavec

Tone Strojini, Poti skozi lepote

Ob Strojini knjigi se bo publika razdelila: na tiste, ki jim bo neskončno všeč in jo bodo pospremili z vzdihni (poglobljeno bodo doživljali monumentalne lepote, odlomke bodo citirali na proslavah in si jih izpisovali v spominske knjige), na tiste, ki je ne bodo prebrali (popolnoma ji manjka gorniških dejanj), in na kritikastre mojega kova, ki že brusimo kremplje, da jih zasadiamo v nedolžno belo golobico.